

TAKSİM'DE YASAL 1 MAYIS DEMOKRATİKLEŞME Mİ?

Bağımsız Cumhuriyet Partisi'nin
Pusulda Dergisi, 9 Mayıs 2010

Yıldırım Koç

Bu yıl 1 Mayıs, 32 yıl aradan sonra, İstanbul'da Taksim'de ve diğer bazı illerde, Türk-İş, DİSK, Hak-İş, KESK, Türkiye Kamu-Sen ve Memur-Sen tarafından birlikte kutlandı. Türkiye'de 1 Mayıs, 22 Nisan 2009 günü kabul edilen 5892 sayılı Yasayla, "Emek ve Dayanışma Günü" olarak ücretli genel tatiller arasına alındı. Bazı çevreler, bu gelişmeyi AKP'nin "demokratik açılım" sürecinin bir parçası olarak değerlendirdi ve kutladı. Taksim'in miting alanı olarak verilmesini de övgüyle karşıladı.

Ne oluyor? AKP, Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda mı bulunuyor?

Öncelikle belirtilmesi gereken nokta, demokratikleşmenin özüdür.

Bir ülke emperyalizmin baskı ve sömürsü altındaysa, bağımsızlık ciddi biçimde tahrip edilmişse, demokratikleşmenin ilk önkoşulu, bağımsızlık için emperyalizme karşı mücadele etmektir. Bağımsızlık için emperyalizme karşı mücadele etmeyen bir hareketin demokrasi mücadelesine bir katkısı yoktur.

Demokratikleşmenin ikinci ana unsuru, toprak ağalarının, cemaat-tarikat şeyhlerinin ve aşiret reislerinin baskı ve tahakkümüne karşı mücadeledir; insanları "kul" yapan ilişkilere karşı çıkarak, insanlar arasında eşitliği temel alan anlayışları, vatandaşlık hakkını savunmaktır.

Demokratikleşmenin üçüncü ana unsuru, "hukuken eşit" gibi gösterilen insanların, sermayenin iktisadi, kültürel, toplumsal ve siyasal baskı ve sömürsünden kurtarılması mücadelesidir.

AKP'nin 1 Mayıs'ı resmi tatil yapması ve Taksim Meydanı'nı 32 yıl aradan sonra 1 Mayıs Mitingi'ne açması, bu açılardan bakıldığında, demokratikleşme değildir.

Ayrıca, 1 Mayıs'ı kutlamak da, kendi başına, "demokratik" göstermesi olamaz.

Almanya'da 31 Temmuz 1932 tarihinde yapılan genel seçimlerde Naziler başarılı oldu. Cumhurbaşkanı Hindenburg, 30 Ocak 1933 günü Hitler'i başbakanlığa atadı. Almanya'da karanlık bir dönem başladı. 27 Şubat 1933 günü Parlamento yangını oldu. 5 Mart 1933 günü yapılan genel seçimlerde Naziler 288 milletvekili çıkarırken, Sosyal Demokrat Parti ve Komünist Partisi'nin toplam milletvekili sayısı 201 oldu. 23 Mart'ta yeni parlamento Yetki Yasası ile Hitler'e diktatörlük yetkileri verdi. Hitler'e diktatörlük yetkileri veren bu parlamento, 1 Mayıs'ı resmi tatil günü olarak kabul etti. 1 Mayıs'ın adı, "Ulusal Emek Günü" olarak benimsendi. Bu günün, "devlet ile Alman halkı arasındaki birliği" pekiştireceği umudu belirtildi. Alman sendikacıları bu kararı sevinçle karşıladılar. Genel Alman Sendikalar Federasyonu'nun (ADGB) resmi yayın organı Gewerkschaftszeitung'da yayımlanan bir yazıda, Milliyetçi Sosyalizmin (Nazilerin) zaferinin, sosyal demokratlara karşı kazanılmış olsa bile, aynı zaman sendikaların zaferi olduğu ilan edildi. ADGB yöneticilerinden bazıları yeni yönetimle işbirliği yapmaya hazır olduklarını da açıkladılar. Ancak 1 Mayıs 1933 kutlamalarının ertesi günü Naziler tüm sendikalara baskınlar düzenledi ve sendikacıları toplama kamplarına gönderildi.

İran İslam Cumhuriyeti'nde ise 20 Kasım 1990 günü kabul edilen ve 17 Şubat 1991 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan İş Yasası'nın 63. maddesi, 1 Mayıs'ı "Emek Günü" olarak işçiler için resmi tatil kabul etmektedir. Bu gün yapılan törenlerde, işçilerin ekonomiye yaptıkları katkı dile getirilmektedir.

Emperyalistlerin işgali altındaki Irak'ta da 1 Mayıs, "Emek Günü" olarak resmi tatildir. Amerikan ve İngiliz emperyalistlerinin ve onların "sosyal ortağı" Amerikan ve İngiliz sendikalarının desteklediği Irak İşçileri Genel Federasyonu ise bu yıl Bağdat, Basra, Kerkük ve Erbil'de düzenlediği mitinglerle 1 Mayıs "Emek Günü"nü kutladı. Bu kutlamalarda emperyalist işgale karşı çıkılmadı.

İşgal altındaki İstanbul'da 1921 ve 1922 yıllarında yapılan 1 Mayıs kutlamalarında da emperyalizme karşı mücadele yoktu. Buna karşılık Ankara'da 1922 yılındaki 1 Mayıs kutlamalarında anti-emperyalizm ve anti-kapitalizm ön plandaydı.

Faşist Nazi Almanya'sının "Ulusal Emek Günü", İran İslam Cumhuriyeti'nin ve emperyalist işgal altındaki Irak'ın "Emek Günü", AKP Türkiye'sinde "Emek ve Dayanışma Günü" olarak karşımıza çıktı.

1 Mayıs, işçi sınıfının, uluslararası birlik, dayanışma, mücadele günüdür. 1 Mayıs'ı "işçi sınıfı", "enternasyonalizm" ve "sömürüye karşı mücadele" olmadan kutlamak, bulgursuz bulgur pilavına benzer.

Günümüzde enternasyonalizmin özü, "anti-emperyalizm"dir. Emperyalist ülke işçi sınıflarının anti-emperyalist bir anlayış benimsemeyen ve tutum takınmadan gündeme getirdikleri "uluslararası dayanışma" ifadeleri, en nazik ifadeyle, ikiyüzlülüktür. Emperyalist baskı, tahakküm ve sömürünün giderek yoğunlaştığı koşullarda, "anti-emperyalizm" ve bağımsızlık vurgusu olmayan 1 Mayıs, 1 Mayıs değildir. "Sömürüye karşı mücadele" ise hem emperyalizme, hem kapitalizme, hem de günümüz Türkiye'sinde AKP'ye karşı mücadele demektir.

Bu yıl 1 Mayıs'ı ilk kez 6 örgütün birlikte Taksim'de kutlaması önemliydi. Ancak bu 6 örgütün AKP'nin "demokratikleşme" olarak sunduğu koşullarda gerçekleştirdiği kutlama, işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayıs'a mı benziyordu, Almanya'da Nazilerin, İran İslam Cumhuriyeti'nde ve emperyalist işgal altındaki Irak'taki yönetimlerin izin verdiği 1 Mayıs'a mı?

Eğer miting yalnızca sendikalar tarafından ve ortak bildiriye ifade edilmiş anlayışa göre düzenlenseydi, Taksim mitingini de ikinci gruptaki kutlamalar arasında saymak gerekirdi. Bereket, mitinge katılan çeşitli siyasal örgütlenmeler, 1 Mayıs'ın gerçek anlam ve içeriğini hatırlattılar; emperyalizmin ve AKP'nin oyununu bozdular.

1 Mayıs, **işçi sınıfının** uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günüdür. Halbuki 6 örgütün ortak bildirisinde "işçi sınıfı" kavramı hiç geçmemektedir; onun yerine "emekçi" kavramı kullanılmıştır.

Tüm işçiler emekçidir; ancak tüm emekçiler işçi değildir. "Emekçi", yaşamını kendi emeğiyle kazanan insan demektir. Kır küçük burjuvazisi (küçük meta üreticileri) de, kent küçük burjuvazisi (esnaf-sanatkar) de emekçidir; ancak bu insanlar, kendi üretim araçlarının mülkiyetine sahip kişilerdir. İşçi, işgücünü satar; geçimini aldığı ücretle sağlar. İşçinin ürettiği ürünün veya sunduğu hizmetin karşılığında alınan para, işverenindir. Buna karşılık, birer emekçi olan kır ve kent küçük burjuvaları, ürettikleri ürünün sahibidir ve gelirleri, sattıkları üründen elde edilen paradır. Devlet memurları, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan sözleşmeli personel, bazı kuruluşlardaki geçici personel (4/C) ve değişik statülerde ücret/aylık/maaş karşılığında çalıştırılanlar ise işçi sınıfının parçalarıdır. "İşçi sınıfı" kavramının geçmediği bir 1 Mayıs bildirisi 1 Mayıs'ın ruhuna aykırıdır.

22 Nisan 2009 günü kabul edilen 5892 sayılı Yasayla "1 Mayıs günü Emek ve Dayanışma Günü tatilidir" ifadesi getirildi. 6 konfederasyonun ortak 1 Mayıs bildirisinde, 1 Mayıs'ın, "emekçilerin uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü" olduğu da belirtilmekle birlikte, "1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü" ifadesi öne çıkarılarak sınırları Hükümet tarafından çizilmiş bir anlayış yansıtılmıştır.

6 konfederasyon, Türkiye'nin emperyalizmin saldırısı altında olduğu koşullarda, emperyalizmden söz edilmeyen, Türkiye'nin bütünlüğüne ve bağımsızlığına sahip çıkılmayan bir 1 Mayıs bildirisi hazırlamıştır. Türkiye günümüzde Atatürk'ün gençliğe hitabesinde anlattığı koşulları yaşamaktadır. Bu durumda, işçi sınıfının öncelikli görevi, Türkiye'nin bağımsızlığını ve bütünlüğünü korumaktır, emperyalizme karşı mücadele etmektir.

6 konfederasyonun ortak bildirisinde, Türkiye'nin bağımsızlığına ve işçi sınıfının en temel haklarına büyük zararlar veren AKP'ye karşı çıkılmamıştır. AKP gibi bir siyasal partiye ve onun hükümetine karşı çıkma cesareti gösteremeyen bir 1 Mayıs bildirisi, 1 Mayıs'ın özünü çeliştirmektedir.

1 Mayıs'ta enternasyonalizm olmalıdır. Günümüzde uluslararası sendikal örgütler, emperyalistlerin ortağı olduğunu açıkça ifade eden emperyalist ülke sendikal merkezlerinin hakimiyeti altındadır. 1 Mayıs'ta onlara, günümüzde enternasyonalizmin, emperyalizme karşı mücadele olduğunun anlatılması gereklidir. 1 Mayıs'ta, uluslararası sendikal örgütlerin, emperyalizme, özelleştirmelere, sermayenin hakimiyetine karşı çıkmayan açıklamalarının eleştirilmesi zorunludur. Türkiye işçi sınıfı, ülkemizdeki tüm emekçi sınıf ve tabakalara önderlik etmenin ötesinde, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarına da rehberlik etme göreviyle karşı karşıyadır. Bildiriye bunlar da yoktur.

Ortak bildirinin belki tek olumlu yanı, bölücülüğe yer verilmemesidir.

Ayrıca 1976, 1977 ve 1978 yıllarında “Taksim’de 1 Mayıs”ın belirleyici özelliği, sosyalist/komünist hareketlerin önderliği ve yönlendiriciliğindeki sendikaların ve diğer demokratik kitle örgütlerinin gövde gösterisi olmasıydı. Sosyalist/komünist hareketlerin 12 Eylül darbesi ve Sovyetler Birliği’nin çöküşü sonrasında üst üste yaşadığı yenilgilerin ve sendikalardaki gücünün büyük ölçüde yok edilmesinin ardından, “Taksim’de 1 Mayıs”ın anlamının çok değiştiği de unutulmamalıdır.

1 Mayıs 2010, AKP’nin ve yandaşlarının tüm çabalarına karşın, 6 konfederasyonun ortak bildirisinde ifade edilen anlayışla kutlanamadı. Eğer kutlanabilseydi, tarihimize, işgal altındaki İstanbul’daki utanç verici 1 Mayıs kutlamalarının bir benzeri olarak geçecekti.